

รายงานการประชุม
คณะอนุกรรมการกำกับดูแลงานออกแบบและก่อสร้างนิทรรศการ และสถาปัตยกรรมภายใน
อาคารกระทรวงพาณิชย์ (เดิม)
ครั้งที่ ๕/๒๕๕๐

วันพุธที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ชั้น ๒๑ อาคารทิปโก้ ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพฯ

อนุกรรมการที่มาประชุม

๑. นายสันตต์ สมชีวิตา	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายเฉลิมชัย ห่อนาค	อนุกรรมการ
๓. นายนิธิ สถาปิตานนท์	อนุกรรมการ
๔. นางจิราภรณ์ อธิษะนาค	อนุกรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิญา บัวสรวง	อนุกรรมการ
๖. นางจิระนันท์ พิตรปรีชา	อนุกรรมการ
๗. นายปราโมทย์ คำทรัพย์	อนุกรรมการ
๘. นางธีรานุช กรรณสูต วงศ์ไวยสุวรรณ	อนุกรรมการ
๙. นายทวี พูลทวีเกียรติ	อนุกรรมการ
๑๐. นายกริช มโนพิโมกษ์	อนุกรรมการ
๑๑. นายรณฤทธิ์ ชนโกเศศ	อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการที่ลาประชุม

๑. นางสาวสุดารา สุจฉายา	อนุกรรมการ
๒. นายไชยงค์ รัตนอังกูร	อนุกรรมการ
๓. นายจุมภฏ ตรีศิริ	อนุกรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวบุหลง ศรีกนก	ที่ปรึกษาด้านประวัติศาสตร์
๒. นายพรชัย ตั้งสุวรรณ	บริษัท ปิโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๓. นายเพทาย พันธุ์มณี	บริษัท ปิโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๔. นายกานต์ หะวานนท์	บริษัท ปิโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๕. นายดวงฤทธิ์ แฉล้มปลอดทุกข์	บริษัท ปิโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๖. นายนพดล ลีมวัฒนะกูร	บริษัท ปิโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)

๗. อาจารย์ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์	บริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๘. นางสาวนราดี สุวรรณรัตน์	บริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๙. นางสาวสุติมา เหลืองประกาย	บริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๑๐. นายสุชน ไบสมุทร	บริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๑๑. นางสาวสรัญญา อมรสมบุรณ์ศักดิ์	บริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
๑๒. นายไพรัช เล่าประเสริฐ	บริษัท สโตนเฮนจ์ จำกัด
๑๓. นางสาวอุษณีย์ มิ่งวิมล	บริษัท สโตนเฮนจ์ จำกัด
๑๔. นายศักดิ์ชัย พันน้อย	บริษัท สโตนเฮนจ์ จำกัด
๑๕. นางสาวศุภาริ จายะภูมิ	บริษัท สโตนเฮนจ์ จำกัด
๑๖. นายเอกพันธุ์ อินทรหะ	บริษัท สโตนเฮนจ์ จำกัด
๑๗. นางอลิสา ภูซุ่ม	เจ้าหน้าที่สถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ
๑๘. นางสาวพฐุ คุศรีพิทักษ์	เจ้าหน้าที่สถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ
๑๙. นางสาวศรารัตน์ วินทุพราหมณกุล	เจ้าหน้าที่สถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ
๒๐. นายพาดิษฐ์ ทิพทัส	เจ้าหน้าที่สถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ
๒๑. นายทวีศักดิ์ วรฤทธิ์เรืองอุไร	เจ้าหน้าที่สถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๑๕ น.

วาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งเพื่อทราบ
ไม่มี

วาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๐

ที่ประชุมมีมติรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๐ โดยให้มีการแก้ไขมติของข้อเสนอแนะในข้อหาข้อหา (หน้าที่ ๕) เป็นดังนี้

มติ ให้ผู้ออกแบบดำเนินการตามข้อเสนอแนะข้างต้น ส่วนในประเด็นของสีผ้าที่จะนำมาใช้ทำธง ให้ผู้ออกแบบทดลองทำตัวอย่างธงที่ใช้ผ้าสีดำ และนำเสนอให้คณะกรรมการฯ พิจารณาก่อนว่ามีปัญหาในการฉายข้อความบนผืนธงหรือไม่

วาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณา

๓.๑ การนำเสนอแบบนิทรรศการ โดยบริษัท Story! Inc จำกัด และบริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)

ในการประชุมคราวนี้ บริษัท Story! Inc (NZ) จำกัด และบริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) ผู้รับจ้างออกแบบนิทรรศการ ภายในอาคารพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ แห่งที่ ๑ ได้นำเสนอแบบรายละเอียดของพื้นที่จัดแสดงดังต่อไปนี้

- ๑) ห้องแผนที่
 - ๒) ห้อง Early Bangkok New Ayutthya
 - ๓) ห้อง Village Life
 - ๔) ห้อง Changes
 - ๕) ห้อง Communications
- ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ห้องแผนที่

แนวความคิดในการออกแบบห้องแผนที่นี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ จากเดิมที่มีการใช้พื้นที่ ๒ ห้อง ห้องหนึ่งใช้เป็นห้องเล่นเกมส่องกล้องไปยังแผนที่ ส่วนอีกห้องหนึ่งจะเป็นห้องจัดแสดงแผนที่แบบต่างๆ หลากหลายชนิด ได้เปลี่ยนมาใช้พื้นที่ห้องเดียว คือห้องที่เป็นเกม แทน โดยจะมีโต๊ะเกมตั้งอยู่กลางห้อง ส่วนผนังห้องด้านซ้ายจะเป็นบอร์ดจัดแสดงการพัฒนาของแผนที่ ตั้งแต่แผนที่ไตรภูมิ ตามแนวความคิดตะวันออก ไปสู่แผนที่ที่ชาวตะวันตกเข้ามาสำรวจดินแดนในยุคล่าอาณานิคม ไปไปถึงแผนที่ทองใบ แดงน้อย จนกระทั่งถึงแผนที่ทางอากาศในยุคปัจจุบัน โดยจะนำเสนอในรูปแบบของตู้ไฟ เมื่อผู้ชมกดปุ่ม จะแสดงข้อมูลและจุดสนใจที่ซ่อนอยู่บนแผนที่ต่างๆ เหล่านั้น

ส่วนเกมกลางห้องนั้น จะเน้นไปที่ผลกระทบของการกำหนดให้มีเส้นพรมแดนกันประเทศ ซึ่งจะแบ่งแยกคนเชื้อชาติเดียวกันออกจากกัน รูปแบบของเกมจะแสดงแผนที่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียใต้ โดยเป็นแผนที่ที่ยังไม่มีการกำหนดเส้นพรมแดน แต่มีการกำหนดตำแหน่งของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ทองคำ เครื่องเทศ และน้ำมัน ลงไปบนส่วนต่างๆ ของแผนที่แทน ผู้เล่นจะถูกสมมุติให้เป็นนักล่าอาณานิคม จะมาล่าดินแดนในแถบนี้ ผู้เล่นจะต้องเลือกทรัพยากรธรรมชาติ ๓ ชนิดที่ต้องการ ซึ่งเมื่อเลือกได้แล้ว เส้นกั้นพรมแดนอาณานิคมก็จะปรากฏขึ้น ซึ่งเป็นเส้นที่ครอบคลุมแหล่งทรัพยากรที่ผู้เล่นได้เลือกไว้ จากนั้น เกมจะบอกถึงผลของการมีเส้นพรมแดน ที่กระทบต่อผู้ที่ถูกแบ่งโดยเส้นเหล่านี้

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรสื่อให้ผู้ชมรู้ถึงประโยชน์ของแผนที่ โดยนำเสนอทั้งแง่บวก และแง่ลบของการกำหนดให้มีเส้นกั้นพรมแดน

๒. ให้นำเสนอแผนที่ในช่วงเวลาที่ไทยเสียดินแดนให้กับประเทศอังกฤษ และฝรั่งเศส โดยชี้ให้เห็นว่าแผนที่ และเส้นกั้นพรมแดน เป็นการกำหนดโดยชาวตะวันตก ไทยเพียงจัดทำแผนที่และกำหนดเส้นพรมแดนประเทศเมื่อเร็วๆ นี้เอง

๓. ควรนำเสนอแผนที่ชนิดต่างๆ นอกเหนือไปจากแผนที่ทางภูมิศาสตร์ ด้วย เช่น แผนที่ BTS แผนที่เศรษฐกิจ

๔. เกมที่นำเสนออาจนำเสนอประเด็นไม่ชัดเจน ตัวอย่างของประเด็นที่ควรนำเสนอ เช่น เมื่อมีเส้นพรมแดนแบ่งประเทศพม่า-ไทย-ลาว ขึ้น ชนพื้นเมืองที่แต่ดั้งเดิมอาศัยอย่างอิสระในดินแดนแถบนั้น ก็ถูก

แบ่งแยกโดยเส้นสมมุติเหล่านี้ไปด้วย และส่งผลต่อรูปแบบการดำรงชีวิตต่อมา ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวเป็นเรื่องยากในการทำความเข้าใจสำหรับเยาวชน ทำอย่างไรเด็กจึงจะสามารถรับสารเหล่านี้ได้อย่างง่าย ๆ

๕. การเชื่อมต่อไปยังห้องต่อไป (ห้อง New Ayutthya) ยังกระโดดอยู่

ห้อง Early Bangkok New Ayutthya

แบบของห้อง Early Bangkok New Ayutthya ที่นำเสนอในครั้งนี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดใหม่หมดเช่นกัน แบบแนวความคิดเดิมที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการฯ ในครั้งก่อน มีการจำลองประตูเมืองพระนคร และมีลูกเล่นคือเสี้ยวกางพุดได้ แต่ในคราวนี้ได้เปลี่ยนรูปแบบไป โดยให้มีผนังโค้งสีแดงรูปวงกลมติดตั้งอยู่กลางห้อง มีลักษณะคล้ายถ้ำ มีทางเข้า-ออก ๒ ทาง แสดงข้อมูลโดยรอบผนัง ส่วนที่กลางห้อง ออกแบบให้มีแท่นคล้ายโต๊ะสำหรับวางหนังสือ ๕ เล่ม หนังสือเหล่านี้ แท้ที่จริงแล้วก็คือจอภาพฉายวิถีทัศน์สัมผัสภาพคนไทยเชื้อสายต่างๆ ๕ ตระกูลด้วยกัน ตระกูลทั้งห้านี้เป็นตระกูลที่สามารถสืบค้นได้ว่าเป็นตระกูลที่โยกย้ายมาจากอยุธยา มาตั้งถิ่นฐานที่กรุงเทพฯ และต่างก็มีต้นตระกูลเป็นคนเชื้อชาติต่างๆ ดังนี้ ตระกูลศรีกรรณันท์ (โปรตุเกส) พยัฆรณันท์ (ลาว) ลำซำ/สารสิน (จีน) กฤษดากร (มอญ) บุญนาค (เปอร์เซีย) นานา () เพื่อแสดงให้เห็นว่า มีประชากรมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ที่ผนังถ้าจะแสดงแผนที่ที่ตั้งของชุมชนเชื้อสายต่างๆ ในกรุงเทพฯ อีกด้วย ส่วนที่ด้านนอกผนังถ้ำด้านหนึ่ง จะเป็นรูปถ่ายพาโนรามาของกรุงเทพฯ ในสมัยรัชกาลที่ ๔

ข้อเสนอแนะ

๑. โครงสร้างนิทรรศการที่นำเสนอ ยังคงแบบอยู่ เพราะมีการใช้เทคนิคพิมพ์ภาพ Inkjet ติดบนบอร์ดเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นิทรรศการขาดความตื่นตาตื่นใจเท่าที่ควร ควรมีการใช้ Diorama หรือหุ่นจำลองมากยิ่งขึ้น

๒. ขอให้มีการสร้างหุ่นจำลองเพื่อเปรียบเทียบระหว่างฝั่งเมือง (หรือฝั่งพระราชวัง) อยุธยา – กรุงเทพฯ เพราะน่าสนใจมากกว่าที่จะนำเสนอเป็นภาพบนบอร์ดเท่านั้น ทั้งนี้ อาจมีการเปรียบเทียบรูปแบบงานสถาปัตยกรรมก็ได้ เพื่อแสดงให้เห็นว่ากรุงเทพฯ สร้างขึ้นมาจากแนวความคิดของกรุงศรีอยุธยา

๓. การสัมภาษณ์ตระกูลใหญ่ทั้งห้านี้ ถึงแม้ว่าจะมีเหตุผลในการเลือกมานำเสนอ เพราะสามารถสืบค้นประวัติได้ถึงต้นรัตนโกสินทร์ก็ตาม แต่ก็เป็นการมุ่งเน้นไปที่เรื่องของชนชั้นสูงมากเกินไป และไม่ตรงประเด็นกับเรื่องที่จะกล่าวถึงในห้องนี้มากนัก

๔. มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่ตระกูลที่นำเสนอมาเหล่านี้จะอนุญาตให้สัมภาษณ์ความเป็นมาของตระกูลตนเอง

๕. เสนอให้มีการนำเสนอเรื่องราวของชุมชนเชื้อชาติต่างๆ ในกรุงเทพฯ เช่น ชุมชนบ้านครัว บ้านบาตร บ้านช่างหล่อ มากกว่าที่จะนำเสนอเรื่องราวของตระกูลใหญ่ๆ

ห้อง Nation of Villages

แบบของห้อง Nation of Villages ที่นำเสนอในคราวนี้ก็มีเปลี่ยนแปลงแนวความคิดไปจากแบบที่นำเสนอไปในครั้งก่อนเช่นกัน กล่าวคือ จากเดิมที่จัดพื้นที่ให้เป็นห้องโล่งว่างสำหรับนั่งพักผ่อน ทำกิจกรรมต่างๆ มีการสาธิตทำหัตถกรรมพื้นบ้าน และมีเวทีสำหรับการแสดงสดด้วย ได้มีการออกแบบใหม่ให้เป็นทางเดินคดเคี้ยว ขนาบข้างด้วยต้นข้าว และต้นไม้ โดยเนื้อหาหลักที่ต้องการนำเสนอก็คือวิถีชีวิตชนบทที่ผูกพันกับการทำนา ตั้งแต่การเตรียมดิน ไถหว่าน ไปจนถึงเก็บเกี่ยว มีการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ หรือของเล่นพื้นบ้านจำนวน ๑๐ ชิ้น เช่น ตุ๊กตาขอมวย กรงดาแมว เครื่องมือไถนรก ซึ่งผู้ชมสามารถสัมผัสและเล่นเครื่องมือแต่ละชิ้นได้ โดยไม่ได้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เช่นเกมในห้องที่ผ่านมา เครื่องมือแต่ละชิ้นเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเพาะปลูกที่นำเสนอเป็นข้อมูลบนบอร์ดด้วย

ข้อเสนอแนะ

๑. ถึงแม้ว่าแบบนิทรรศการที่นำเสนอในคราวนี้ ทางผู้ออกแบบจะถือว่าเป็นแบบรายละเอียดที่ได้พัฒนามาจากแบบแนวความคิดที่ได้รับการอนุมัติในครั้งก่อนแล้วก็ตาม คณะอนุกรรมการฯ กลับเห็นว่า แบบในวันนี้ไม่ใช่แบบ Detailed Design เพราะไม่ได้พัฒนามาจากแบบ Concept Design ในครั้งก่อน แต่กลับเป็นแบบร่างแนวความคิดที่นำเสนอมาใหม่อีกครั้ง

ทั้งนี้ หากคณะอนุกรรมการฯ อนุมัติแบบที่อ้างว่าเป็นแบบรายละเอียด (แต่ในความเป็นจริงคือแบบร่างแนวความคิด) นี้ออกไป เพื่อให้ไปดำเนินการจัดทำแบบก่อสร้างต่อไปได้ ก็เท่ากับมีการข้ามขั้นตอนการพัฒนาแบบในรายละเอียดไป คณะอนุกรรมการฯ จึงขอให้ผู้ออกแบบนำแบบในวันนี้ไปพัฒนาในรายละเอียดให้มากกว่านี้ แล้วนำมาเสนอใหม่ในคราวหน้า

๒. ให้ระวังไม่ให้ใช้ไม้ไผ่จริงในนิทรรศการ เพื่อป้องกันแมลงและมอด

มติ ขอให้ผู้ออกแบบนำแบบไปพัฒนาจนถึงระดับ Design Development เพื่อให้คณะอนุกรรมการฯ สามารถพิจารณาในรายละเอียดได้

ห้อง Changes

ผู้ออกแบบได้ปรับเปลี่ยนแบบนิทรรศการของห้องนี้ทั้งหมดเช่นเดียวกับทุกห้องที่ผ่านมา โดยในภาพรวมจะคล้ายกับแบบดั้งเดิมที่เคยนำเสนอในชั้น Conceptual Design ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนเป็นรูปรถไฟ กล่าวคือ พื้นที่ห้องด้านริมหน้าต่าง จะมีโมเดลจำลองบ้านเมืองย่านถนนเจริญกรุงสมัยปัจจุบัน ตั้งอยู่บนฉากหลังที่เป็นแผนที่กรุงเทพมหานคร ด้านหน้าโมเดลจะมีกล่องส่องทางไกลจำนวน ๔ ตัวตั้งอยู่ ทำหน้าที่เป็นสื่อ Interactive เล่าเรื่อง เมื่อผู้เข้าชมส่องกล้องจะเห็นภาพอดีตและภาพการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพมหานคร ส่วนผนังห้องด้านตรงข้ามโมเดล (ด้านที่ไม่มีหน้าต่าง) จะเป็นตู้จัดแสดงวัตถุ ข้าวของเครื่องใช้ในสมัยก่อน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

๑. แบบนิทรรศการยังไม่ได้ระบุรายละเอียดอย่างเพียงพอ ถึงขั้นที่เป็น Design Development ทำให้คณะกรรมการไม่อาจวิจารณ์แบบได้

๒. กล้องส่องทางไกลสามารถใช้ส่องได้ที่ละ ๑ คนเท่านั้น ทำให้ผู้เข้าชมที่ไม่ได้ส่องกล้องจะไม่เห็น/ไม่รับทราบเนื้อเรื่องความเปลี่ยนแปลง ผู้ชมอาจต้องต่อคิวกันเพื่อส่องกล้อง อีกทั้ง กล้องส่องทางไกลนี้ ก็ยังมีน้อยเกินไปจนอาจทำให้เกิดปัญหาการสัญจอร์ได้ แนะนำให้นำเสนอเรื่องราวภายในกล้องให้สั้นที่สุด (ประมาณ ๒๐ – ๓๐ วินาที) เพื่อให้ผู้ชมอื่นๆ ได้มีโอกาสดูได้

๓. ขอให้จัดหาวัตถุจัดแสดงมาให้ได้มาก ๆ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับนิทรรศการ

มติ ขอให้ผู้ออกแบบพัฒนาแบบนิทรรศการในระดับ Design Development เพื่อให้คณะกรรมการฯ สามารถพิจารณาในรายละเอียดได้ ทั้งนี้หมายรวมถึงห้อง Communications ด้วย ซึ่งการประชุมครั้งจะยังไม่พิจารณาเช่นกัน

ปิดประชุมเวลา ๑๗.๑๐ น.

นายทวิศักดิ์ วรฤทธิ์เรืองอุไร / ผู้บันทึกการประชุม

นายพณัฏฐ์ ทิพพัส / ผู้บันทึกการประชุม